

ACC. N:R. M. 10937: 1-16.

Landskap: Småland Upptecknat av: Karl Nilsson
 Härad: Kinnared Adress: Dönjaret, Kalssvik
 Socken: Kalssvik Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1948 Född år 1897 i Kalssvik

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Tägnar och talesätt om kyrkklackarna. s. 1-4. LwF 66.
 Kvokfiske. s. 5-7. " 67.
 Platsen för vigsel och dop. s. 8-16. " 68.

Några egentliga sägner finnes ej om klockorna i Skalsviks kyrka som är byggd 1851-1852.

I tornet finnes 3 styck klockor och har benämning Storklockan, Mållanklockan och lillklockan. Enligt sägen skall den lilla klockan vara äldst och härstamma från den katolska tiden. En sägen har jag hört och det är den i Sjönsåsen finnes en sten som kallas Skägga gubbe och när han hör kyrkklockorna vänder han sig.

Öborna hade kyrkbåten in till stenen.

När jag hörde sägnen svarade en i sålskapet. Det kan en gott säga för att han har aldrig hört klockorna. Från Hederstöv har jag hört berättas

att i ett berg bode ett troll. Berget kallades
Varings hall. Och var beläget i Wederlövs
sjö. Han skall ha yttrat när han
första gången hörde klockorna från
Wederlövs kyrka.

Det var en otäck bjälra.

Sedan flyttade han från berget.
Vid själaringsning har jag hört den
såga när de kom hem i dag gick
klockorna så lätt, Men för somliga
gick de tyngre.

Det uppfattades så att om klockorna gick
lätt var den bortgångne väl hänkommen
och i måtratt tvärt om.

Jag har även hört att den döde så snart
som själaringsningen var över gick
den rätta likfärjen

Bergtagna kallades tillbaka genom
klockringning

Jag har från min barndom hört om
talas om två barn en pojke och en
flicka som blevo bergtagna.

Tälket som såkte dem gingo omkring
berget medan klockorna från kyrkan
ringde. Om en stund sutto båda
på berget där de hämtades.

Barnen omtalade att de haft det gott
i berget de varo på gödning så att
varje morgon kommo trollen och sade
räck ut ett finger. Men istället
råkte pojken fram en spik i vilken
trollen skuro och när den var hård
tyckte trollen han var för mager.
Flickan hade en träpinne som de
skuro i och den var någontill lösare

ACC. N:R M. 10937:4.

men ej tillräckligt så att gädharen
fortsätte men genom klockringningen
kommo de tillbaka.

Det omtalades även att de skulle ha
blivit slöa och ej kunde lära sig
någall genom Trallens inverkan på
dem.

4.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Fiskevallnet avser sjön Åsnen

Tiden avser 1900-1948.

Strökfisket utövas av yrkesfiskare husbe-
hovsfiskare och stäjefiskare.

Fisken på Kalpsviks ägor är frilämnad
utövas av markägare och kännningar till
dem. Någon som arenderar fiske
finnes ej. Strökfisket har ej så stor
betydelse det huvudsakliga är långreven
Långreven användes endast om
sommaren. samt metning.

Ståndkrakar om vintern samt
holpning (pimpning).

Krakarna har fiskarna köpt garn och
det övriga har tillverkats i hemmet
Likaså har holpar tillverkats i hemmen
de har gjutits i form med fast krak
Till agn användes på reven mark eller

sil silen togs på silenät
Till ståndkrokarna användes närt som
käptes från andra fiskare där mörten
höll till om vintern. Ståndkroken
insattes i skinnel vid ryggen
Målet förvaras i en övertäkt sump med
ris över så att det ej fryser.
Samma sorts krokfiske användes som
förr med undantag för saxar som
kommit på senare tid och utbrängt
ståndkrokar och angling.
För krokfiske finnes ej några anläggningar.
För när man anglade tog man med sig
en stor enbuske som man satte upp
som skulle skydda för blåsten
Rishasar brukade man förr lägga ut men
nu förekommer det ej.
Någon egentlig fiskesård förekommer ej

Wisserligen har fiskt inplanterats men ej
i någon större skala.

Fisken har minskat vad orsaken är, är
svårt att herrara.

Det mer för tiden ojämna vattenståndet
innerkar säkerligen. Kraftbolagen
reglerar vattnet så att ibland är det
lågt och ibland högt

Flär har vigsel förekommit både i kyrkan
hemmet och Prästgården

Det finaste anrågs att viga i kyrkan
och särskilt efter gudtjänsten.

Men i regel var det prästen som ej
ville viga dem efter utan innan tjänsten
och så fick Brudparet åhöra predikan
Det var både herrar bönder och hantver-
kare som vigdes i kyrkan.

Torpare och tjänstefolk vigdes i regel i
prästgården för de var det ej några
bjudna.

Var vigseln i kyrkan eller hemmet var
det i regel kalas och släkten till brud
och brudgum bjudna samt brudens
och brudgummens ungdoms kamrater
samt kalas roten, Det var grannarna
till brudens far och mor, Brudgummen

bjöd de som han tyckte som
här biggel var i hemmet var det alltid
i brudens hem.

Varför den bigdes hemma kunde vara av
olika orsaker såsom nervöshet ej lardes
ett av de flärta orsakerna var som folk
sade, att bruden hade berätt sig illa
åt så att hon ej kunde.

Men som regel var det kalas vari prästen
deltog samt släkt och vänner till
brud och brudgum.

Någon skilnad emellan rika och fattiga
var det ej utan den att de fattiga ej
gärde något kalas var de än bigdes
Var det så att de bigdes i prästgården
bjöd prästfamiljen på kaffe.

Någon gång har det hänt att husbonde
folket ordnat med bröllop för sitt

Gästefolk men numera förekommer det ej
På senare tid har vigsel i hemmet blivit
mindre för varje år och kyrkvigseln
allmännare numera får man se alla
samhålsklasser viga i kyrkan.

Aldre brudpar viga i regel i prästgården
och då är det ej något stort kalas utom
endast några påbjudna

Brölloppet har alltid varit i brudens
hem

Bröllop med stas har ej förekommit
förän efter 1900 då Tärnor och marschalpar
samt brudnät medföljde paret fram

ACC. N:R M.10937: 11.

I
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

På 1800 Talet skede dopet i hemmet och då
var det kalas barvid släktingar och de
närmaste grannarna var bjudna.

År 1791.

Flåkan Erikssons och dennes hustru
Clin Johannerdotters barn från
Kalskaga Björsgård föddes den 22 nov.
och kristnades den 27 den påföljande och
kallades Petter fadern Dammemannen
Per i Åsleryd drängen Måns Eriksson i
Kalskaga Björsgård, drängen Anders Pettersson
i Tjugeboda, hustrun Clin Andersdotter i
Frännafälle, pigan Clin Månsdotter i
Skullen.

År 1804.

Nils. Den 28 sep. föddes Dammemannen
Flåkan Eriksons och hustrun Clin
Johannerdotters barn i Kalskaga

ACC. N:R M.10937:12.

L.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Björnagård döptes den 1 okt Modern 35 år
gammal. vittnen Måns Eriksson i
Kallsviks Lökagård, drängen Anders
Pettersson i Kallshaga Bygget hustrun
Katharina Persdotter i Kallshaga Torregård
Pigan Ingebor Fläkansdotter i Uglegård
Jag har anteckning från dopbok från 1709 till 1804
och de som varit närvarande vid dopet blevo
antecknade som vittnen.

När dopet var i kyrkan blevo endast
faderna antecknade

Willel är som dopen började i kyrkan kan
jag ej förklara men det är nog gammalt
för att min far var den sista som
döptes i den gamla kyrkan i Kallsvik
och han var född den 30 nov 1852 i den var
ej någon eldstad och i den nya kyrkan
blev järnkaminer omkring 1855

Dopet i kyrkan var fransfär altarringen
och fadrar har varit så länge någon
minnes när dopet förätlades i kyrkan
Godfar och gomar samt två fadrar
en pojke och en flicka ogifta.

Det sades för att om en pojke fick stå
fadder för en flicka första gången
fick han flicketycke.

Och lika så för flickan om hon fick
vara fadder för en pojke första gången
fick hon pojkettycke.

Efteråt var det kalas i hemmet barvid
släkt och några grannar var bjudna.

På 1700-1800 talet när dopet förätlades i
hemmet skrev prästen upp alla som boro
bjudna, till fadrar (villmen)

När barnet döptes i kyrkan var det
mycket sällsynt att prästen var med på

barnötet. Fattigare folk lät döpa sina barn i prästgården

Då bad de någon som hade härt att hålla sitt barn och så slöp de ifrån att skapa skjuts efteråt var det ej några bjudna utan faddrar och de som höll barnet. Sjuka barn döptes också i prästgården de som de ej torde vänta med då var det ej nära bjudna.

Någon nämnvärd förändring har ej skett utan att det har blivit mindre barndop i prästgården.

Tid dop i prästgården bjöd prästfamiljen på kaffe.

Kyrktägning har alltid förekommit i kyrkan. På 1800-talet sattes en pall på stora gängen på vilken kyrkogångs-kvinnan fick knäböja medan prästen

läste. På 1900 talet bortlägs pallen och hon fick gå fram till altarringen.

Qvinnoar som fick oäkta barn kyrkotogs i Särstian där de fick herrans tukel och förmaning innan de fick inträda i kyrkan.

Denne sed bibehålles ännu för några år sedan började den att bortläggas men numera är det nästan allmänt.

Kyrktågning i Särstian är bortlagt. På 1800 talet anrags modern för ej fullt frisk förän hon var kyrkotagen.

Hon borde ej håller vistat utom hus efter mörkrets inbrott så att troll och gartar ej skulle skada henne.

Hon ansågs som mycket begärlig innan hon var kyrkotagen.

Kyrkotågning i hemmet har jag ej hört

ACC. N:R M.10937:16.

Om det ej var något kalas vid barndopet
så var det istället kyrkogångsgille
och då var släkt och vänner bjudna
i somligafall även prästen.

Var det ej så stort barröl så blev
kyrkogångsgillet så mycket större.

Då var modern frisk och kunde hjälpa till
Den kvinna som burit barnet skulle
följa kyrkogångskvinnan fram.

6.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV